

פולישוק

מנחם רהט

לְשָׁנָה טוֹבָה תִּכְתְּבוּ וְתַחַתְמוּ

הטכנולוגיה המודרנית דחקה למוזיאון את כרטיסי הברכה המרגשים לשנה החדשה, שנשלחו ברחבי העולם היהודי ערב ראש השנה

שיבת ציון. דיוקן הרצל, למשל, פיאר עשרות גירסאות של כרטיסי ברכה, ואחריו דיוקנו של יורשו ד"ר וולפסון. וכמוכן מראות וניחוחות ארץ ישראל: הכותל המערבי, מגדל דוד, קבר רחל ויד אבשלום, לצד המושבות החדשות שהקימו אגודות חובבי ציון והתנועה הציונית. אפילו הצמחיה הארצישראלית, הדקל המיתמר בגאווה אל על, פרדסי התפוזים, ערי הארץ ונופיה, הכינרת למשל, פיארו את האגרות הללו ושימשו ביטוי לגעגועי העם אל הארץ המובטחת. אשרי חלקנו שאיננו זקוקים לתזכורות ויזואליות לארץ ישראל. אשרינו שזכינו שנה טובה, שנת בניין וגאולה שלימה.

והתרחב עם התפתחות אמצעי התמסורת המהירים, הזמינים וההינמיים: דוא"ל ומסרונים הווסספו והפייסבוק והטוויטר ושאר אמצעי קשר מהירים, המושנעים מסרים וגרפיקה במהירות הבזק, באיכות גבוהה ובשלל צבעי הקשת. כל אלה דחקו את אגרות הברכה היפהפיות לארכיון ועשו אותן מוצג מוזיאוני, נוסטלגי, יהיו שיאמרו דינזואורי. האגרות הללו שימשו אמצעי להעברת איחולים יהודיים ואוניברסליים, ומיני מסרים דתיים וחברתיים, כולל מסרים ציוניים. נתמקד הפעם בשימוש שעשו יהודים טובים בכרטיסי הברכה להפצת הרעיון הציוני של

עולם הולך ונעלם. בפועל כבר נעלם ממש עולם זה של שיגור כרטיסי ברכה לרגל השנה החדשה איש לרעהו ומשפחה לחברתה. נעלמו מן הרחוב הדוכנים הצבעוניים למכירת כרטיסי השנה טובה ועימם נעלמו הכרטיסים עצמם, צבעוניים ומאויירים, שכמוכן נשאו איחולי שנה טובה: "לשנה טובה תכתבו ותחתמו". המנהג שהתקיים בישראל מאז המצאת הדואר, ונפוץ מאז סוף המאה ה-19, בזכות המצאת גלויות הדואר, הציף את הארץ אפילו בעשור הראשון למדינת ישראל. אבל הטכנולוגיה דחקה את רגלי הנוסטלגיה. זה החל עם תפוצתו הרחבה של מכשיר הטלפון,

גלוית שנה טובה מזכרת מקונגרס באול שנסלחה להרצל. צילום פרטי.

היו זמנים שהמונח כיבוש לא נחשב מילה גסה. צילום פרטי.

גינובורג מלונדון הדיפס אגרת שנה טובה עם צילומי וולפסון, הרצל ונורדא. צילום פרטי.

כיום זה לא היה קורה: גלוית ברכה ממאה שערים לד"ר פינסקר, מאבות הציונות. צילום פרטי.

פנורמה תל אביבית. צילום: אתר נוסטלגיה אונליין.

אגד מייחלת לקיבוץ גלויות. צילום פרטי.